

Mellanrum #72 Hög exploatering och livet mellan husen

Omfattande förtätningsprojekt planeras i centrala Göteborg. Hur påverkar de möjligheten för ett hållbart stadsliv? Vilka värden vid sidan av de ekonomiska styr utvecklingen? En stor publik är intresserad av kvällens Mellanrum där ordföranden i berörda nämnder svarar på frågor om aktuella stadsutvecklingsprojekt i Göteborg.

Mellanrum nr 72 om: *Hög exploatering och livet mellan husen* är ett samarrangemang med Centrum för byggnadskultur (Cfb), en förening som bildades redan 1975 för att nyansera och bredda samtalet om stadens utveckling. En av kvällens moderatorer, arkitekt Vanja Larberg är ordförande i föreningen. Den andra moderator är Ylva Berglund, samordnare för Urbanum på Stadsmuseet. Som sakkunnig finns professor emeritus Claes Caldenby med på scenen. Han presenterar Cfb:s debattartikel från i höstas som fungerar som ingång till kvällens panelsamtal.

I artikeln lyfts paralleller till 1960-talets exploatering. Cfb tycker sig se samma stora skala och höga exploatering återupprepas i stadsomvandlingen i vår tid. Det första exemplet är Karlastaden med sitt Karlatorn på 260 våningar som utvecklats av den privata aktören Serneke group AB. Det andra exemplet är det nya Centralenområdet som tagits fram genom Jernhusen och det tredje är Masthuggskajen. Längs med Masthuggskajen ska det byggas med så hög exploatering att det finns stor risk för gentrifiering i området och att dagens verksamheter och hyresgäster trängs undan både där och på de närliggande Långgatorna. I Centralenområdet planeras en tät kontorsstad på bekostnad av offentliga mötesplatser. Enligt klimatexperter kommer gatorna bli mörka och blåsiga i området eftersom solen inte når ner. Karlastaden med det planerade Karlatornet på 266 meter har inte föregåtts av någon kommunal planering utan är ett exempel på hur exploatörerna driver stadens planerare framför sig. Alla områden präglas av hög förtätning och är resultat av processer som drivits fram av markägande exploatörer och inte genom program framtagna på initiativ av staden själv.

Kvällens första fråga till de rödgröna politikerna i panelen handlar om vad de tycker är ett uttryck för det hållbara Göteborg. Cecilia Dalman Eek (s), ordförande i nämnden för park- och natur, är först ut och anser att det är mycket hållbarhetsarbete som är påbörjat i staden men inte färdigt än. Hon pekar på behovet och kombinationen av hållbara gröna livsmiljöer med social hållbarhet men där det ekonomiska perspektivet också är viktigt. Anna Sibinska (mp), ordförande i SDN Centrum, lyfter

fram arbetet med att skapa mötesplatser. För att minska ålderssegregationen har SDN Centrum initierat generationsmöten som möts bland annat i odlingsgrupper. Hon lyfter också upp det nya stadsbiblioteket som exempel på en lyckad satsning där det finns plats för barn och familjer.

- Ett gott liv kräver också bra boende och det är ett stort problem speciellt för unga, säger hon och varnar för att gemensamma utrymmen ofta faller bort när det är dags att göra verklighet av bostadsplanerna.

Ulf Kamne (mp), ordförande i byggnadsnämnden, slår ett slag för Göteborgs många naturområden. Han lyfter också stadens satsning på stadsnära odling i olika skalor och Göteborgs skogspolicy som är unik i Sverige då den är utan kalhyggen. Även satsningen på cykelfartsgator är en del av den hållbara staden eftersom det minskar bilanvändandet i centrum.

- Engagemang från civilsamhället förändrar världen, säger han och syftar på exemplet Bangatan 10, en byggnad i Majorna som länge tilläts förfalla men där en stark opinion bidrog till att byggnaden fick tvångförvaltas av Familjebostäder när den privata fastighetsägaren inte skötte underhållet.

Han nämner också Centralposthusets nya användning som ett hållbart initiativ även om det betraktats som delvis kontroversiellt. Detta var en byggnad i allmänhetens tjänst vid Drottningtorget som förvandlades till lyxhotellet Clarion Hotel Post med en 14 våningar hög tillbyggnad.

Jahja Zeqiraj (s), ordförande i fastighetsnämnden, förklarar att det funnits en äldre strategi i Göteborg om att bygga staden inifrån och ut som inte fungerar längre. Istället handlar det nu om att utveckla många olika platser i staden som Gamlestaden, Kvillebäcken och Högsbo.

- Göteborg är en gles stad. Jag är för förtätning men inte rivning, säger han.

Kulturnämndens ordförande Mariya Voyvodova (s) är stolt över stadens klimatstrategi och miljöobligationer men hon kommer med en påminnelse om att inte glömma bort kulturperspektivet i stadsutvecklingen.

- Om vi ska skapa en öppen blandstad måste kulturen vara med i processen i ett tidigt skede, säger hon.

Claes Caldenby undrar varför ingen i panelen lyfter de tre inledande fallen som exempel på den hållbara staden. Men han låter frågan vila eftersom det nu är dags för de fem förberedda frågor som ordförandena själva kan välja vilka de vill svara på. Frågorna handlar om den sociala och kulturella dimensionen, om Göteborgs identitet, vilka hänsyn som tas till barnperspektiv och avvägningen mellan exploitörernas intressen och allmänintresse när staden förändras.

Jahja Zeqiraj lyfter fram Centralenområdet som ett exempel på en satsning som får staden att läka ihop. Området är inte bara en plats ditt tåg och bussar kommer utan ett sätt att få bort barriärer när fler människor besöker och arbetar i området. Karlatornet tycker han är viktigt eftersom det kommer locka till sig uppmärksamhet utifrån.

- Oavsett vad vi tycker, så är ekonomin jätteviktig. En stad är ett varumärke. Vår generation måste skapa egna värden istället för att bara bygga vidare på våra föräldrars, säger han.

Mariya Voyvodova håller med om att Centralenområdet har en stor potential för alla i Göteborg. Men hon lyfter också loppmarknaden Kommersen på Masthuggskajen som är rivningshotad.

- Kommersen är en viktig och spännande mötesplats som jag hoppas att vi i vår nämnd kan enas om att ha kvar, säger hon.

Ulf Kamne pratar om staden som en miljö för biologisk och social mångfald. Att staden växer är inget att vara rädd för, det är motsatsen som är farligt. För att staden inte ska avveckla sig behövs nya bostäder.

- Alla invånare behövs, även de som har lust och möjlighet att betala mycket pengar för en lägenhet. Det som byggs i och omkring Karlatornet ska möta upp det behovet men där kommer också byggas hyresrätter, säger han

Anna Sibinska är mer kritisk till förtätning och höga hus. Hon menar att en plats inte blir trygg bara för att många rör sig där. Motsatsen gäller också, exempelvis i folkmyllret i Nordstan där alla håller hårt i sin handväska. Hon undrar vem som kommer vilja umgås i blåshålan mellan de höga husen?

- Vill vi med Karlatornet bli ett nytt Shanghai? Vi kan inte konkurrera där, säger hon

Hon frågar sig också vad som händer med barnperspektivet när det finns bevis på att familjer som bor högre än fem våningar inte vågar släppa ut sina barn på gården. Det är viktigt att balansera en hög exploatering med det som man vill uppnå, påpekar hon

- Man lyssnar väldigt mycket på det ekonomiska, en del på det ekologiska men nästan inget på det sociala perspektivet. Jag vill se en större medborgardialog. Prata mer med fler och fråga: Vad vill ni? Vad tycker ni? Uppmanar Anna Sibinska.

Cecilia Dalman Eek menar att de tre exemplen: Centralenområdet, Karlatornet och Masthuggskajen är hållbara eftersom de inte är det enda som byggs i Göteborg just nu. Istället nämner hon tre höghus i Kortedala. Där förtätar man samtidigt som miljön mellan husen blir bra och naturmiljön tas väl om hand.

När publiken får ordet är det många angelägna frågor de önskar politikerna besvarar: om behovet av fler 4H gårdar, om utvecklingen av Heden, stambytena i Vita Björn, hur barns behov av grönytor och lekparker får stryka på foten för krav på högre exploatering, om stadsplanerarnas avprofessionalisering och hur det går med Göteborgs stads tillgänglighetsarbete. Många frågor kvarstår att besvara när seminariet är slut. Så en fortsättning med panelsamtal mellan politiker och göteborgare lär återkomma inom en snar framtid. Håll utkik i museets kalendarium.